

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN LAUSUNTO 1/2009

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maantieliikenteen liikkuvissa tehtävissä toimivien henkilöiden työajan järjestämisestä annetun direktiivin 2002/15/EY muuttamisesta (kuljettajien työaikadirektiivi)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 19 päivänä joulukuuta 2008 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maantieliikenteen liikkuvissa tehtävissä toimivien henkilöiden työajan järjestämisestä annetun direktiivin 2002/15/EY muuttamisesta (kuljettajien työaikadirektiivi) (U 81/2008 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että liikenne- ja viestintävaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kansainvälisten asioiden neuvos, yksikön päällikkö Silja Ruokola, liikenne- ja viestintäministeriö
- hallitussihteeri Seija Jalkanen, työ- ja elinkeinoministeriö
- ylitarkastaja Mikko Örn, sosiaali- ja terveysministeriö
- johtaja Pasi Moisio, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
- liittosihteeri Juhani Salmela, Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry
- toimitusjohtaja Hannu Parvela, Autoliikenteen työnantajaliitto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— Elinkeinoelämän keskusliitto EK.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio on tehnyt 15 päivänä lokakuuta 2008 ehdotuksen Euroopan Parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maantieliikenteen liikkuvissa tehtävissä toimivien henkilöiden työajan järjestämisestä annetun direktiivin 2002/15/EY muuttamisesta (kuljettajien työaikadirektiivi), KOM(2008) 650 lopullinen.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/15/EY määrää maantieliikenteen liikkuvissa tehtävissä toimiville päivittäisen ja viikoittaisen enimmäistyöajan. Lisäksi direktiivissä on määräyksiä vähimmäistauoista ja yötyön enimmäismäärästä. Direktiiviä on sovellettu palkattuihin kuljettajiin 23.3.2005 lähtien. Suomen

työaikalaki (605/1996) noudattaa direktiivin määräyksiä.

Direktiivin 2 artiklan mukaan direktiiviä sovelletaan palkkakuljettajien lisäksi myös niin sanottuihin itsenäisiin kuljettajiin 23.3.2009 lukien. Itsenäisillä kuljettajilla tarkoitetaan lähinnä kuljetusyrittäjiä. Itsenäisten kuljettajien työajasta rajoitusten piiriin kuuluisivat 3 artiklan mukaan kaikki kuljetustehtäviin käytetty aika. Yleinen hallinnollinen työ, joka ei liity suoraan johonkin kuljetukseen, jäisi rajoitusten ulkopuolelle. Komissio ehdottaa, että kuljetusyrittäjien työaikarajoituksista luovuttaisiin.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa komission muutosehdotusta. Tärkeintä ehdotuksessa on yrittäjien työajan rajoitusten poistaminen. Näin tuettaisiin uusien alueellisten yritysten syntymistä ja perheyrittäjyyttä.

Valtioneuvosto katsoo, että yrittäjäkuljettajat tulee jättää kokonaan työaikadirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Yrittäjien työajan rajoittamisella olisi haitallisia vaikutuksia uusien yrittäjien alalle tuloon. Suomessa suurin osa alalla toimivista yrityksistä on pieniä, yhden tai kahden ajoneuvon yrityksiä. Yrittäjien työaikarajoitukset suosisivat suuria, usein ulkomaalaisia kuljetusyrityksiä ja vaikeuttaisivat uusien kotimaisten kuljetusyritysten syntymistä. Nuoria ala ei kiinnosta, jos tulon hankkimismahdollisuuksia rajoitetaan. Kuljetuksiin tulisi pidemmällä aikavälillä kapasiteettipulaa ja kustannukset lisääntyisivät. Suomen logistiikkakustannukset ovat pohjoisen sijainnin ja harvan asutuksen vuoksi jo nyt korkeammat kuin Euroopassa keskimäärin.

Liikenneturvallisuuden kannalta kaikkia kuljettajia koskevat enimmäisajoaika- ja vähimmäislepoaikasäännökset eli Parlamentin ja neuvoston asetus N:o 561/2006 ja näiden säännösten noudattamisen valvonta ovat riittävät. Uu-

den digitaalisen ajoaikavalvontalaitteen johdosta valvonta on tehostumassa.

Kuten komissiokin kertomuksessaan toteaa, on erittäin vaikea valvoa, että yrittäjät todellisuudessa noudattaisivat työaikarajoituksia. Tämä voi johtaa lainsäädännön arvostuksen heikentymiseen ja on vastoin EU:n paremman sääntelyn tavoitteita. Koska palkatuilla kuljettajilla palkkaus perustuu lähinnä tehtyihin työtunteihin, palkkakuljettajilla on intressi ilmoittaa kaikki työtunnit ja omalta osaltaan valvoa, että kaikki tulee oikein kirjattua myös työnantajan kirjanpitoon. Ammattiliitot ja sen luottamusmiehet tukevat työajan valvontaa ja tekevät ilmoituksia työsuojelutarkastajille. Kuljetusyrittäjillä tilanne on toinen. Heidän etunsa olisi salata omia työtuntejaan, mikäli se estää lisätyön tekemistä. Työsuojelutarkastajien nykyiset keinot työaikojen selville saamiseksi eivät olisi riittävät. Jos yrittäjän työaikoja ei tosiasiassa kyetä valvomaan, annettaisiin epärehellisesti työaikojaan ilmoittavien olla paremmassa asemassa kuin rehellisten.

Valtioneuvosto kannattaa sitä, että työaikojen valvonnasta säädetään ja siten niissäkin valtioissa, joissa nyt ei ole kunnollista kuljettajien työajan valvontaa, saadaan aikaan valvontajärjestelmä. Tämä parantaa muun muassa tasapuolisen kilpailun edellytyksiä.

Valtioneuvosto voi myös hyväksyä yötyön määritelmän muuttamisen.

Valtioneuvosto ei ole valmistellut kuljetusyrittäjiä koskevia työaikarajoituksia, vaan on odottanut komission ehdotusta. Koska komission ehdotus lähtee siitä, ettei työaikarajoituksia tulisi soveltamaan yrittäjiin, valtioneuvostolla ei edelleenkään ole tarkoitusta valmistella asiaa hallituksen esitystä eduskunnalle, vaikka voimassa oleva direktiivi edellyttää asiaa koskevan lainsäädännön voimaantuloa 23.3.2009 mennessä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valtioneuvoston kirjelmän perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää valtioneuvoston kantaa tarkoituksenmukaisena ja yhtyy sen vuoksi esitettyyn kantaan.

Lausunto

Lausuntonaan liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 17 päivänä helmikuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Martti Korhonen /vas
vpj. Saara Karhu /sd
jäs. Mikko Alatalo /kesk
Marko Asell /sd
Leena Harkimo /kok
Lauri Kähkönen /sd
Mats Nylund /r
Pentti Oinonen /ps

Reijo Paajanen /kok
Markku Pakkanen /kesk
Tero Rönni /sd
Janne Seurujärvi /kesk
Johanna Sumuvuori /vihr
Ilkka Viljanen /kok
vjäs. Lauri Oinonen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine.